

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS
PAŽYMA**

DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO, VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 2, 8, 17, 19, 22, 25, 27, 31, 35, 46, 51, 52, 55, 57, 58, 82, 86, 91, 92, 93, 94, 95, 96 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 82¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-545 16 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-327 2 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 PAKEITIMO ĮSTATYMO, PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 2, 29, 31, 34, 37, 39, 48, 49, 63, 66, 68, 90, 94, 99, 101, 102, 114 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 90¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-546 12 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, KELIŲ PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS PROGRAMOS FINANSAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-2032 9 IR 9¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO NR. XI-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR KONCESIJŲ ĮSTATYMO NR. I-1510 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-22-979) (TAIS-22-1284(2))

2022-06-15 Nr. NV-1708

Vilnius

Rengėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Tikslas: supaprastinti pirkimų vykdymą ir koncesijų suteikimą, stiprinti vidaus kontrolę, taip pat suderinti nacionalinių teisės aktų nuostatas su ES koncesijų direktyvų nuostatomis.

Esama situacija:

- perkančiosios organizacijos per mažai dėmesio skiria pasirengimo pirkimui etapui ir sutarties vykdymui – galutiniam rezultatui;
- kai kurios pirkimus ir koncesijas reguliuojančios įstatymų nuostatos reikalauja perteklinių, pridėtinės vertės nesukuriančių veiksmų atlikimo;
- trūksta tam tikrų nuostatų aiškumo, dėl kurių praktikoje kyla klausimų, taip pat susiduriama su skirtingų institucijų nevienodo nuostatų interpretavimo problema;
- šiuo metu Koncesijų įstatyme nėra numatyta galimybė institucijoms nesudaryti sutarties ar ją nutraukti, kai dalyvis, subrangovas, koncesininkas ar ekonominės veiklos vykdytojai, kurių pajėgumais yra remiamasi, patys ar juos kontroliuojantys asmenys, ar dalyvio siūlomos prekės ar paslaugos yra iš priešiškų valstybių netgi tuo atveju, kai dėl tokių valstybių veiksmų yra paskelbta mobilizacija, nepaprastoji padėtis ar vyksta karas;
- Europos Komisijos pranešime dėl ES teisės pažeidimo procedūros dėl Direktyvų netinkamo perkėlimo į nacionalinę teisę nurodytos Koncesijų įstatymo nuostatos, kurias reikia patikslinti, kad būtų tinkamai įgyvendintos direktyvų nuostatos.

Esmė:

- sudaryti galimybes supaprastintuose pirkimuose vykdant skelbiamas derybas neprašyti tiekėjų teikti paraiškas, o iškart pateikti pirminius pasiūlymus;
- nustatyti pareigą perkančiosioms organizacijoms pasitvirtinti pirkimų proceso organizavimo ir vidaus kontrolės tvarką, kurioje būtų apibrėžiama pirkimų procese ir pirkimų vidaus

kontrolėje dalyvaujančių asmenų funkcijos ir atsakomybė bei paskirti asmenys, atsakingi už sutarties vykdymą;

- išplėsti pirkimų komisijos įgaliojimus ir leisti jai veikti nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties įvykdymo;
- atsisakyti tiesioginio reikalavimo skaidyti pirkimo objektą į dalis, tačiau perkančioji organizacija, nusprendusi pirkimo objekto neskaityti į dalis, tai pagrindžiančias aplinkybes turės nurodyti pirkimo dokumentuose;
- esant sudėtingai ekonominei situacijai šalyje (pvz., finansinė krizė, ekonomikos sąstingis ir pan.), tiekėjai susiduria su sunkumais, kai norėdami dalyvauti pirkimuose turi pateikti pasiūlymo galiojimo užtikrinimą. Tuo metu jie turi turėti papildomų lėšų, kurias galėtų išsaldyti iki pirkimo pabaigos. Dažnai tiekėjai, ypač mažos ir vidutinės įmonės, tokių papildomų lėšų neturi. Siekiant palengvinti ir paskatinti tiekėjų dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, siūloma nustatyti galimybę pačioms perkančiosioms organizacijoms, įvertinus pirkimo pobūdį ir svarbą, nuspręsti, ar pirkimo metu prašyti pasiūlymo galiojimo užtikrinimo;
- ženkliai pabrangus kai kurioms statybinėms medžiagoms, energijos ištekliais ir kitiems resursams, stringant tiekimo grandinėms ir vėluojant užsakytooms medžiagoms, vis dažniau perkančiosios organizacijos susiduria su poreikiu keisti viešojo pirkimo sutartis, visų pirma peržiūrint jose nurodytas kainas. Siekiant sudaryti lankstesnes sąlygas keisti pirkimo sutartį, siūloma taikyti tik atskiro pirkimo sutarties pakeitimo vertės ribą, t. y. kad atskiras pakeitimas negali viršyti 50 procentų pradinės pirkimo sutarties vertės, atsisakant apribojimo dėl bendros atskirų pakeitimų vertės, kuri negali viršyti 100 procentų pradinės sutarties vertės;
- siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos veiksmų vieningumą, sėkmingai įgyvendinti išskeltus tikslus viešųjų pirkimų srityje, siūloma nustatyti pareigą Viešųjų pirkimų tarnybai strateginius veiklos planus derinti su už viešųjų pirkimų politikos formavimą atsakinga institucija, t. y. Ekonomikos ir inovacijų ministerija;
- siūloma numatyti, kad jeigu yra nustatyta, jog viešajame pirkime buvo sudarytas draudžiamas susitarimas tarp konkurentų, kuriuo siekiama riboti konkurenciją, yra preziumuojama, kad pažeidimas sukėlė žalą, kurios dydis 10 procentų nuo sudarytoje pirkimo sutartyje nurodytų prekių, paslaugų, darbų, dėl kurių sudarytas toks susitarimas, vertės;
- siekiant tinkamai įgyvendinti ES koncesijų direktyvos nuostatas, tikslinamos Koncesijų įstatymo nuostatos dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo/koncesijos dėl rimto profesinio pažeidimo: suteikiama diskrecijos teisė institucijai, įvertinus turimą informaciją apie rimtą profesinį pažeidimą, dėl kurio ji abejoja tiekėjo sąžiningumu, spręsti, ar tiekėją šalinti iš koncesijos suteikimo procedūros, ar ne;
- siūloma nustatyti pareigą koncesiją suteikiančiajai institucijai apibrėžti koncesijos suteikimo vidaus kontrolės procese dalyvaujančių asmenų funkcijas, atsakomybę ir atskaitomybę;

Derinimas:

- derinta su visomis ministerijomis, Viešųjų pirkimų tarnyba, Konkurencijos taryba, VŠĮ CPO LT, Lietuvos savivaldybių asociacija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Centrine projektų valdymo agentūra, Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų

rūmų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos statybininkų asociacija, Lietuvos projektavimo įmonių asociacija;

- Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija pastabų ir pasiūlymų per nustatytą terminą nepateikė;
- papildomai pastabų ir pasiūlymų pateikė AB „Ignitis grupė“, Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Lietuvos nacionalinė filharmonija, AB „Lietuvos geležinkeliai“, Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai;
- Ekonomikos ir inovacijų ministerija organizavo pasitarimus pastaboms ir pasiūlymams aptarti. Įstatymų projektai patikslinti pagal gautas pastabas ir pasiūlymus.

Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendina Vyriausybės programos nuostatą - *parengti ir priimti kompleksinius pirkimus bei koncesijas reguliuojančių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, siekiant vykdyti efektyvesnę bei veiksmingesnę viešųjų pirkimų procesą.*

Dalykinio vertimo išvada:

- pagal šiuo metu galiojantį viešųjų pirkimų įstatyminį reglamentavimą privalu laikytis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų rodiklių ar kriterijų dėl inovatyvių pirkimų skatinimo, aplinkosauginių ir socialinių klausimų sprendimo. Pažymėtina, kad įstatyminė nuostata, kad perkančioji organizacija turi siekti, kad įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus būtų skatinama inovatyvių produktų pasiūla ir užtikrinama, kad Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais būtų pasiekti inovatyvių viešųjų pirkimų rodikliai, įsigaliojusi nuo 2022-01-01, yra neįgyvendinta, nes Ekonomikos ir inovacijų ministerija, kaip atsakinga už inovacijų politikos formavimą, nepateikė Vyriausybei teisės akto projekto šiuo klausimu. Teikiamu įstatymų projektų paketu Ekonomikos ir inovacijų ministerija siūlo liberalizuoti reglamentavimą, nustatant, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija gali nustatyti perkančiosioms organizacijoms keliamus rodiklius ir (ar) jų pirkimuose taikytinus kriterijus, taip pat jų taikymo tvarką. Atsisakant imperatyvios nuostatos, reikštų, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija gali ir nenustatyti atitinkamų reikalavimų, kas mūsų nuomone nederu su Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostata *didinti inovatyvių viešųjų pirkimų mastą*;
- atsižvelgiant į tai, kad Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programoje įstatymų pakeitimo įstatymų projektų svarstymas buvo numatytas gegužės mėnesį ir projektų pateikimas Seimui vėluoja, siūlytina klausimą teikti tarpinstituciniam pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. +37052098789; +37065842722, el. p. saulius.gaigalas@lr.lt